

Auteur:
Erik Staffeleu

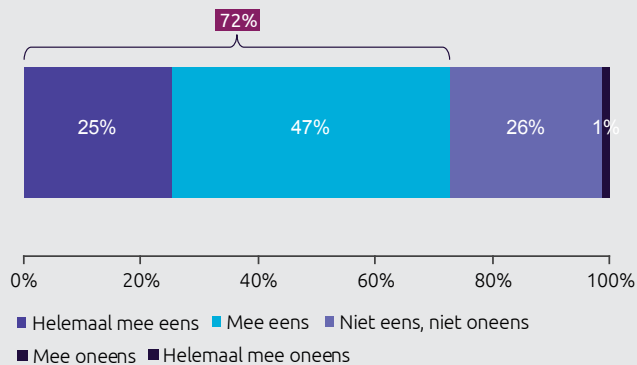
Managementsamenvatting

De aanslag in de Utrechtse tram op 18 maart 2019 heeft nog eens laten zien hoe kwetsbaar veiligheid is. Hoewel het onderzoek nog loopt tijdens de publicatie van dit trendrapport, kunnen we al wel concluderen dat de aanslag een voorbeeld is van een steeds complexer wordende samenleving. Een samenleving die veiligheidsorganisaties voor nieuwe vraagstukken en uitdagingen plaatst. De aanslag heeft ons ook laten zien dat veiligheidsorganisaties bezig zijn met het vinden van innovatieve antwoorden op de nieuwe vraagstukken en uitdagingen. De snelheid van de opschaling, drones die beelden maakten, gezichtsherkenning van de dader in de tram, innovatieve big data-analyse, real-time analyse op gebruik van internetbankieren. Het is maar een greep uit wat we via de pers hebben kunnen vernemen. Innovatie is duidelijk meer dan een buzzword in het veiligheidsdomein: vele actoren zijn aan de slag om hun belangrijkste opdracht op een vernieuwende manier aan te pakken. In dit rapport schetsen we nieuwe uitdagingen, beschrijven we mooie successen en bieden we handvatten voor versnelling.

Criminelen innovatiever dan de overheid?

73% van de Nederlanders vindt dat criminelen innovatiever zijn dan de overheid (Figuur 1), dat blijkt uit het onderzoek uitgevoerd door Ipsos in opdracht van Capgemini. Dat impliceert dat de overheid een inhaalslag moet gaan maken. Deels in de beeldvorming, maar toch ook in de praktijk. Het is duidelijk dat voor veel veiligheidspartners enkel koers houden de snelste weg is naar het verliezen van de strijd tegen onveiligheid. Er is veel waardevolle innovatie zichtbaar in het veiligheidsdomein, zoals ook te lezen valt in de artikelen in deze publicatie. Het is echter niet vanzelfsprekend dat een goed idee ook daadwerkelijk breed en betekenisvol wordt ingezet in de praktijk. Vragen omtrent de praktische toepasbaarheid, ethische verantwoording en organisatorische kunde om te veranderen, dienen gesteld te worden. De potentie van nieuwe technologieën en daarmee gepaard gaande innovaties is enorm. Het veiligheidsdomein kan een groot verschil maken als er nu op de juiste manier ingezet wordt op innovatie.

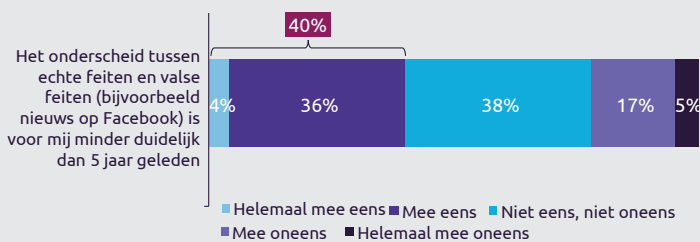
Figuur 1: 72% vindt criminelen innovatiever dan de overheid, slechts 1% vindt het tegenovergestelde

Technologische ontwikkeling

Bestaande technologieën worden steeds beter en er komen nog steeds nieuwe technologieën en toepassingen bij. Het ministerie van Justitie en Veiligheid en alle uitvoeringsinstanties zijn ook actief in het identificeren van de kansen en bedreigingen van technische innovaties. In dit rapport komt een aantal voorbij. Kwantumcomputing wordt in rap tempo sterker. De rekenkracht van deze computers is onevenaarbaar. Dit brengt veel mogelijkheden met zich mee, maar ook uitdagingen. Hoe zorgen we ervoor dat encrypties niet gekraakt worden en zodoende onze veiligheid in gevaar komt? Deep fake is een ander voorbeeld van een technologie die de veiligheid in gedrang kan brengen. Deze technologie kan video's produceren die bijna niet van echt te onderscheiden zijn. Het wordt steeds lastiger om te kunnen geloven wat onze ogen zien. Dat is ook terug te zien in de cijfers van ons onderzoek (Figuur 2). In een domein waar informatiedeling cruciaal is, moet geen twijfel zijn over de waarheid van data en informatie. Een andere ontwikkeling is blockchain. Blockchain kan een waardevolle rol spelen in het vergroten van vertrouwen en veiligheid, door de herkomst van en acties rondom informatie te valideren, zoals bijvoorbeeld het zogeheten 'Whiteflag' project ontwikkeld met het ministerie van Defensie waarover meer te lezen valt in deze publicatie.

Figuur 2: (Nep)nieuws: 40% maakt moeilijker onderscheid tussen echte en valse feiten vergeleken met 5 jaar terug

Data is overal

In het veiligheidsdomein wordt in toenemende mate data verzameld. De introductie van 5G maakt real-time communicatie tussen sensoren op een veel grotere schaal mogelijk. De explosie van data maakt het duiden van deze data een uitdaging. Kunstmatige intelligentie helpt de veiligheidsdiensten patronen en inzichten uit deze grote datasets te halen. De grote hoeveelheid informatie en inzichten die zo wordt verworven kan worden ingezet om Nederland veiliger te maken. Een voorbeeld hiervan is sensing-technologie die beweegpatronen van mobiele bandieten kan blootleggen door kentekenherkenning. Door het gedrag van criminelen te kunnen voorspellen, wordt de politie-operatie proactief in plaats van reactief.

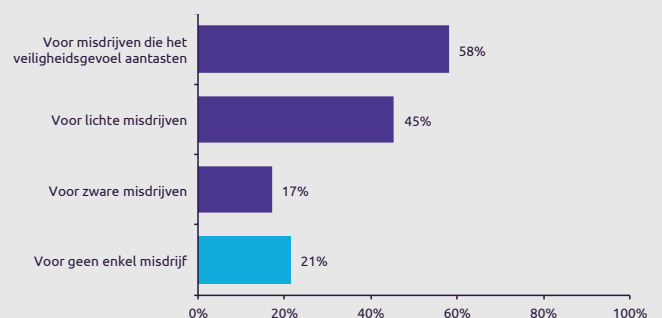
Technologie als versneller voor innovatie

Technologieën op zichzelf zijn al vernieuwend, maar wat grootser is dan dat, is de technologie als enabler voor innovatie van processen. Hele businessmodellen veranderen door de mogelijkheden die nieuwe technologieën met zich meebrengen. Zo is de invoering van een digitale ondertekening van documenten meer dan het sneller maken van één enkele handeling: samenwerking tussen politie en het Openbaar Ministerie wordt door de e-handtekening efficiënter. Zo helpt het technisch mogelijk maken van digitale ondertekening de hele strafrechtketen te transformeren. Het gebruik van digitale kanalen kan ook de relatie tussen organisaties in het veiligheidsdomein en burgers versterken. Zo stellen apps de burger in staat om bij te dragen aan opsporing. Burgerparticipatie met behulp van apps biedt vele mogelijkheden, maar moet weloverwogen gebeuren. De burger zelf staat positief tegenover het samen bestrijden van cybercrime. Een kwart van de Nederlanders wil hier zelfs een grotere rol in spelen (Figuur 3).

Figuur 3: Een kwart wenst een grotere rol voor burgers in het opsporen van criminaliteit

Ondersteuning van politie door burgers

Uitdagingen voor techniek

De toepassingen van technologieën lijken oneindig. Toch moeten we ervoor waken dat niet alles wat technologisch mogelijk is, ook als wenselijk wordt gezien. Kritisch blijven op in hoeverre we technologie invloed laten hebben op de leefbaarheid en veiligheid van de samenleving is in deze tijd van groot belang. Het inzetten van technologieën brengt ook risico's en uitdagingen met zich mee in praktische zin. Zo zijn digitale en fysieke dreigingen steeds meer met elkaar verbonden. Dit betekent dat het signaleren en mitigeren van deze dreigingen steeds uitdagender wordt, en het uitleggen van deze maatregelen aan de samenleving ook. Dit vraagt ook meer en andere communicatie over de maatregelen die veiligheidsorganisaties nemen en de wijze waarop techniek wordt ingezet. TechnoVision, zoals beschreven in een van de artikelen, heeft bouwblokken om dit verhaal op te bouwen. Met behulp van de beschreven trends kan een duidelijk en aansprekend innovatieverhaal gemaakt worden. Het neemt mensen mee in de verandering zonder de negatieve aspecten te negeren.

Innovatieve techniek is er, nu de organisatie nog

Onderzoek van Capgemini Invent laat zien dat 93% van de CEO's innovatie ziet als de meest bepalende drijvende kracht achter toekomstig succes¹. En toch blijken diezelfde beslissers van organisaties het lastig vinden om innovatie aan te sturen, mensen te motiveren en innovatie te belonen. Een veelvoorkomende keuze is bijvoorbeeld om verbeteren en innoveren sequentieel te doen. Eerst het huis op orde, en dan vernieuwen. Het risico hiervan is dat de concurrent ofwel de crimineel niet stil zit. Daarnaast veranderen managementkeuzes in de tijd, al dan niet door bezuinigingsmaatregelen, waardoor de ruimte voor innovatie continu zichtbaar is aan de horizon maar niet in het hier en nu.

Tevens zien we nog te vaak dat innovaties, ook in het veiligheidsdomein, blijven hangen in experimenten. Technisch blijkt veel mogelijk, maar organisatorische context en mensen zitten de innovatie in de weg. Interne politiek, interne bureaucratie, weerstand tegen verandering en discontinuïteit door afhankelijkheid van enkele welwillenden, zijn vaak gehoorde vertragers van innovatie. Het is belangrijk ons niet te laten remmen door deze obstakels, maar juist te (blijven) investeren in innovatie, vindt ook 80% van de burgers. Kortom, het valt niet mee om te innoveren en de juiste vaardigheden, technologieën, mensen, processen en beslissers samen te brengen, en dan ook nog eens te leren van de succes en mislukkingen.

¹ Voor meer informatie: <https://www.innoveermeemetjenv.nl/>

Maar er is hoop. Door de jaren heen hebben vooral de vele mislukkingen van organisaties ons geleerd dat innovatie meer is dan enkele experimenten starten, een innovatiehub oprichten of start-ups binnenhalen. Het hebben van een heldere innovatiestrategie, afgeleid van de organisatiestrategie, met een heldere doelbinding helpt. Ook helpt het formuleren van een aanpak met een heldere scope, governance, organisatiestructuur en proces. Innovatie heeft baat bij heldere kaders. Tot slot helpt het om vernieuwende werkmethoden te introduceren die duurzame innovatie stimuleren omdat ze de vaardigheid om te innoveren ondersteunen. Hierbij valt te denken aan Agile werkmethoden, nieuwe platforms voor samenwerken en delen, nieuwe leermethoden in communities en meer effectgerichte en zingevende manieren van het meten en verantwoorden over prestaties.

Het is niet de vraag of maar hoe het veiligheidsdomein innovatie gaat versnellen. Dit vraagt om meer gerichte inzet van innovatie. Waar moet innovatie iets wezenlijks bijdragen? Hoe kunnen de verschillende activiteiten logisch worden georganiseerd, passend bij de soort innovatie? En wat doen we in de praktijk zodat tijdens het innoveren de vaardigheid om te innoveren wordt vergroot? Dit rapport geeft inspiratie, visie en denkrichtingen om het potentieel van vernieuwingen te benutten en de kansen te pakken die zich voordoen. Wij wensen u vooral veel plezier tijdens de ontdekkingstocht!

Erik Staffeleu
Head of People & Organization
Capgemini Invent

LinkedIn

erik.staffeleu@capgemini.com

Figuur 4: Meerderheid positief over investeren in innoveren van politie, maar men ziet nog liever meer blauw op straat

